

INFORMÁTOR

OBLASTNÍ ODBOČKY V NOVÉM JIČÍNĚ

SONS

ČASOPIS PRO NEVIDOMÉ A SLABOZRACÉ

08/2020

TERMÍNY NEJBLIŽŠÍCH AKCÍ		str.
16.12.20	On-line Diskusní klub u kávy	27
07.01.21	Diskusní klub u kávy	26
14.01.21	On-line Diskusní klub u kávy	27
21.01.21	Setkání s historií regionu NJ	30
04.02.21	Diskusní klub u kávy	26

OBSAH

02 - Úvod	30 - Setkání s historií
02 - Vánoční zajímavosti	31 - Soc. práv. poradna
03 - Vánoce v zahraničí	32 - Novela zák. práce
09 - Vánoční vůně	35 - Navýšení přisp. na zaměstnávání OSZ
12 - Vánoce dle B.N. a J.L.	36 - Užívání dálnic drži- teli ZTP a ZTP/P
22 - Adventní kvíz	38 - PF 2021
26 - Pozvánky	39 - Poradna SONS NJ
26 - Diskusní klub u kávy	
27 - On-line diskus. klub	

Milí přátelé,

pro zpestření předvánočních dní vám přinášíme další číslo Informátoru. Tentokrát jsme pro vás připravili pohodové čtení na téma Vánoce a Nový rok a zábavný soutěžní kvíz. Věříme, že se u tohoto čísla pobavíte, zamyslíte a prožijete chvíle klidu a pohody.

Martin, Hanka a Petr

VÁNOČNÍ ZAJÍMAVOSTI

I když ve světě existuje řada legend, které s Vánocemi pojí bezpočet nejroztodivnějších postaviček, které obdarovávají malé i velké, i různá data, kdy se svátky slaví, mají vždy to nejdůležitější společné. Vždy jsou to totiž svátky klidu a míru, při kterých by se měla u jednoho stolu setkat celá rodina. A to platí i pro podobné svátky v zemích, které nevycházejí z křesťanské tradice.

Postava, která nosí dárky, má na rozdíl od České republiky většinou svou vizuální podobu.

Ježíšek, stromeček, smažený kapr a bramborový salát. Typická česká představa Vánoc. Můžou tyto svátky vůbec vypadat jinak? Jistě. Stačí se podívat za hranice. A nemusíme chodit daleko. Místo Ježíška tam

rozdávají dárky různí tajemní staříci a skřítkové nebo ošklivé, ale dobrosrdečné čarodějnice. A ryba na vánočním stole, tak jak ji známe my, je výjimkou...

Vánoce v Anglii

V Anglii se nadělují dárky podobně jako v Americe a to až ráno na Boží Hod vánoční, což je 25. prosince. Santa Claus přichází v noci krbem a nasype dárky do punčoch, které děti večer ke krbu položily. Pravá hostina začíná 25. prosince a nerozlučně k ní patří pe-

čený krocan. Ten nesmí chybět na žádném stole. Tradičním zákuskem je vánoční pudink. Dělá se z mouky, vajec, tuku, oříšků, rozinek, švestek a jiného sušeného a kandovaného ovoce, mnoha druhů koření a dalších přísad. Připravuje se většinou den předem, protože se musí velmi dlouho vařit v pudinkové formě. Není tedy jako náš pudink, ale spíš nákyp podobný bábovce. Dnes je zvykem, že se v něm ukryje stříbrná mince pro štěstí.

Vánoční výzdoba v pokojích je trochu jiná než u nás. Nad dveřmi visí kytice jmelí, a kdo si pod ni stoupne, může být políben. Jmelí bývalo dříve posvátnou rostlinou, která údajně vyháněla vše zlé z chalupy. Dveře ale nezdobí jen jmelí, ale i břechťan nebo cesmína, mnohdy spletené do věnců a zdobené různými barevnými stuhami.

K vánočnímu stromečku se ve Velké

Británii váže krásná legenda. Podle ní v horách přebývá dobrácký a štědrý vládce Vánoc. Vchod do jeho jeskyně hlídá 63 trpaslíků. Když nastanou Vánoce, vykřikne třiašedesátý trpaslík před vchodem do jeskyně: „Vánoce!“ A trpaslíci vyběhnou do lesů kácet jedle. Stromky slavnostně ozdobí a v žádném domě potom nemůže takový vánoční stromeček chybět.

Vánoce v Polsku

V Polsku se věří, že v čas vánoční opouští Ježíšek nebe a přijíždí na oslátku mezi lidi. V každém bytě je proto připraveno pod stromečkem trochu sena pro oslíka. Ke slavnosti se sejde celá rodina i s prarodiči a s jinými příbuznými. Zhasnou světla lamp a zažehnou svíčky prskavky na vánočním stromě. Pod stromečkem leží zabalené roztomilé dárky. Na každého je pamatováno, dárek dostane i ten, kdo nebyl očekáván. Když jsou všechny dárky rozbalené, rozezní se dům zpěvem. Za okny ve všech domácnostech čekají děti s nosíky přitisknutými na sklo. Dívají se na nebe, aby zahlédly první zářící hvězdu. Teprve potom, když se hvězda objeví, posadí se všichni ke sváteční večeři. Na slavnostně prostřeném stole stojí svícen, pod kterým

leží peníz, jenž má chránit dům před chudobou. Paní domu prostře vždy jeden příbor navíc pro neočekávaného hosta. I kdyby zaklepal na dveře úplně neznámý člověk, je pozván ke stolu. Před jídlem se rodina pomodlí, otec přečte z Bible o narození Ježíše Krista v Betlémě. Potom přijde na stůl vánoční pečivo. Každý dá ze svého kousek sousedovi a popřeje mu při tom všechno nejlepší. Potom začne slavností vánoční večeře, která se skládá z mnoha jídel. Začíná se polévkou z červené řepy, které se říká boršč. Chybět nesmí brambory se zelím a houby. Nejdůležitější je ale smažená ryba – nejčastěji kapr. Večeře je ukončena moučnickem. Bývá to makový koláč, potom sušené ovoce, fíky a datle. Úplně naposled přijde na řadu rozmanité cukroví. O půlnoci chodí lidé na pastýřskou mši, nazývanou Pasterka.

O vánočním večeru dostávají dárky i zvířata. Nezapomíná se na ně, vždyť byli prvními svědky Ježíškova narození a jeho nejbližšími společníky ve chlévě. Legenda vypráví, že zvířátka o půlnoci promluví lidskou řečí a sdělují si, jak s nimi lidé zacházejí.

Vánoce v Řecku

Na Štědrý večer obcházejí děti na vesnici všechny domy a zpívají vánoční koledy. Za to dostávají malé sladké odměny. Dárky se rozdávají až 1. ledna, na den sv. Basileje, který je obdobou Santa Clause.

Vánoce ve Švédsku

Ve švédských vánočních legendách hrají hlavní postavu skřítki. Dříve to byl Tomtegubbe, skřítek hospodářček, který celý rok pečoval o hospodářství a jako odměnu dostal o Vánocích miskou rýžové kaše. Později se objevil dědeček Jultomte. Skřítek hospodářček mu propůjčil svou podobu a svatý Mikuláš ho inspiroval k rozdávání dárků.

Jak vypadá švédský Štědrý den? Přípravy k večeri končí ve tři. V tu dobu celé Švédsko zapne televizi

a sleduje Kačera Donalda. To je tradice přetrvávající několik desetiletí. Patří ke švédským Vánocům stejně jako Mrazík k českým. Na stole nesmí chybět vánoční šunka, masové kuličky, zelí, párečky, klobásky a hlavně – sled'. V jakékoli podobě – nakládáný v hořčici, v rajčatech, gratinovaný s bramborem.

K večeři se pije glögg, silnější podoba svařeného vína. Nechybí ani pálenka. Její pití je samo o sobě slavností. Zpívají se snapsvisor – krátké panákové popěvky. Po každém z nich následuje mohutný doušek ze sklenky. Švédové zpívají rádi a hodně. Po rozdávání dárků, které obstará tatínek převlečený za skřítko, je čas na kávu a něco sladkého. Kaše z rýže, mléka a šlehačky se servíruje politá šťávou z ovoce. Do hrnce se hodí mandle. Ten, kdo ji najde v talíři, bude mít podle staré tradice do roka svatbu.

Vánoční vůně

Tři králové, Kašpar, Melichar a Baltazar, přinesli malému Ježíškovi do Betléma vzácné dary: kadidlo, myrhu a zlato.

Myrha a kadidlo se odnepaměti používaly nejen k provonění chrámů a kostelů, ale i příbytků vznešených králů a boháčů. Na rozžhavené dřevěné uhlí se dávaly kousky ztuhlé pryskyřice, které při tavení vydávaly příjemně vonící dým. Zvyk vykuřovat chrámy se rozšířil po celém světě a nevyhnul se ani českým zemím. Od těchto klasických vykuřovadel pak byl jen krůček k výrobě františků, purpury a vonných tyčinek provoňujících příbytky prostých smrtelníků ve svátečním vánočním období. Kadidlo i myrha byly totiž velmi drahé a zejména chudí lidé si je nemohli dovolit. Proto je nahrazovali smolou a jehličím, které pálili přímo na okraji plotny.

KADIDLO

Zdrojem vonného kadidla je především kadidlovník pravý. Jeho vlastní je Arábie a východní Afrika. Nejlepší kadidlo je ze Somálska. Kadidlovník pravý a další podruhy pryskyřníkovitých rostlin, které mají podob-

nou příjemnou vůni, můžeme vidět u nás pouze ve sbírkách skleníkových rostlin a arboret. Vyžadují velmi vzdušný teplý skleník a lehký půdní substrát.

Kromě kadidlovníku pravého poskytuje kadidlo i kadidlovník Freerův a kadidlovník pilovitý. Černé, takzvané židovské kadidlo, se získává ze sturače obecného, který roste ve Středomoří. Sturač obecný je malý stromek nebo větší keř rostoucí na skalách. Má plstnaté lístky a bílé vonné květy v malých hroznech. Poraněním větví vytéká z rostliny na vzduchu tuhnoucí červenožlutá pryskyřice, která voní příjemně po va-

nilce. Ta je součástí naší purpury a františků, které o Vánocích voní v našich obydlích.

MYRHA VONNÁ

Proslulá myrha, o níž se zmiňuje Bible, pochází z myrhovníku pravého, který roste planě na západním pobřeží Arábie a ve východní Africe. Dorůstá v trnité rozsochaté keře se silnými kmínky a vzdáleně připomíná naši trnku. Má drobné trojčetné lístky, na okrajích pilovité, květy vyrůstají v úžlabí listů. Po poranění kůry vytéká na vzduchu tuhnoucí olejovitá, poloprůsvitná, světle hnědá pryskyřice s terpentýnovou vůní, která má hořce kořenou chuť. Od starověku byla myrha velmi oblíbená v lékařství. Používala se pro povzbuzení chuti k jídlu a trávení, proti zahleňování při vleklých bronchitidách, na kloktání při zánětech mandlí, proti vředům, na vonné pomády na vlasy a brilantiny. Pálila se v chrámech a světských obydlích. Myrha byla důležitým prostředkem také při balzamování nebožtíků. Od toho je odvozeno starší botanické jméno balsamovník myrhový.

Myrhová pryskyřice se spolu s jinými vonnými pryskyřicemi používá do různých kadidlových směsí.

JALOVEC A VŮŇĚ JEHLIČÍ

Vůně čerstvého jehličí a pryskyřice jehličnanů je velmi příjemná. V chudších rodinách se větrovky jehličnanů dávaly na rozpálená kamna, aby provoněly byt lesní vůní. K tomu účelu byl využíván především jalovec, hlavně jeho plody. Z plodů se získávaly také silice pro výrobu kořalky borovičky, tedy jalovcové.

Vánoce na Starém Bělidle

BOŽENA NĚMCOVÁ

Byl to zvyk, jak ve mlýně, tak v myslivně i na Starém bělidle, že kdokoli přišel na Štědrý den a Boží

hod, jíst a pít dostal do sytosti, a kdyby nikdo byl nepřišel, babička byla by šla hledat hosta na rozcestí. Jakou radost měla ale tenkrát, když znenadání přišel před Štědrým dnem syn Kašpar a bratrův syn z Olešnice. Celého půl dne radostí plakala a přes chvíli od pečení vánoček odběhovala do sednice, kde přichozí mezi dětmi seděli, aby se na syna podívala, aby se bratrovce zeptala, co dělá ten nebo ta v Olešnici, a dětem opakovala nejednou: “Jak tuhle vidíte strejčka, tak byl v tváři také váš dědeček, jenže vzrůst po něm nemá.”

Děti prohlížely strejčky ze všech stran, a velice se jim líbili, zvláště to, že mile na každou jejich otázku odpovídali. – Každý rok chtěly se děti postit, aby viděly zlaté prasátko, ale nikdy k tomu nedošlo, vůle byla dobrá, ale tělo slabé. Na Štědrý den štědře podělen byl kdekdo, i drůbež a dobytek dostali vánočky, a po večeři vzala babička od všeho, co k večeři bylo, po kousku, hodila polovičku do potoka, polovic zahrabala do sadu pod strom, aby voda čista a zdravá zůstala a země úrodná byla, všecky pak drobtý sesbírajíc hodila „ohni“, aby „neškodil“. Za chlívem třásla Bětka bezem, volajíc: „Třesu, třesu bez, pověz ty mi pes, kde můj milý dnes“; a v světnici slívala děvčata olovo a vosk a dě-

ti spouštěly svíčky v ořechových skořepinách na vodu. Jen tajně postrkoval mísu, v níž voda byla, aby se hnula a skořápky, představující loďky života, od kraje ku středu se houpaly; pak volal radostně: „Dívejte se, já se daleko, daleko dostanu do světa!“ – „Ach milý hochu, až se dostaneš do proudu života, mezi víry a úskaliny, až budou vlny loďkou tvého života smežkat, pak budeš vzpomínat toužebně na tichý přístav, z něhož jsi vyplul,“ řekla si tiše matka, rozkrajujíc jablko chlapcovo „na štěstí“

ve příční polovice. Jádra tvořila hvězdu, tři čisté paprsky, dva pak byly neúplné, od červa sežrané. Odložíc je s povzdechem stranou, rozkrojila druhé pro Barunku, a vidouc opět hvězdu zatemnělou povídala si: „Tedy ani jeden, ani druhý nebude úplně šťasten!“

Rozkrojila ještě pro Vilímka i Adélku, a v těch byly zdravé hvězdičky o čtyřech paprscích. „Ty snad“, myslila matka, a Adélka vytrhla ji z myšlení, stěžujíc si právě, že její lodička nechce plout od kraje a svíčka že už dohořívá. – Však moje také zhasíná a nepřišla daleko,“ pravil Vilím. Vtom trkl zase někdo do nádoby, voda se rychle rozhoupala a lodičky uprostřed plující se potopily. „Hečte, hečte, vy dřív umřete než my!“ zvolala Adélka s Vilímkem. – Co je víc, jen když jsme byli daleko,“ odpověděla Barunka a Jan přisvědčil, matka smutně dívala se na ta zhaslá světla a předtucha zmocnila se její duše, není-li přece ta nevinná dětská hra věštbou jejich budoucnosti. – „Přinese nám Jezulátko něco?“ ptaly se děti babičky potajmo, když se začalo sklízet ze stolu. – To já nemohu vědět, uslyšíte, jestli zazvoní,“ řekla babička. Děti menší postavily se k oknu míníce, že Jezulátko musí jít okolo a že je uslyší. – Což nevíte, že není Jezulátko vidět ani slyšet?“ pravila babička. „Jezulátko sedí v nebi na světlém trůnu a posílá dárky hodným dětem po andělích, kteří je přinášejí na zlatých oblacích. Neslyšíte nic než zvonků hraní.“ Děti se dívaly do oken, nábožně babičku poslouchajíce. Vtom kmitla okolo oken světla zář

a zvenku zazněl hlas zvonku. Děti sepjaly ruce, Adélka pak šeptala tiše: „Babičko, o světlo bylo Jezulátko, vidíte?“ Babička přisvědčila, vtom matka do dveří vcházela, oznamujíc dětem, že v babiččině světnici Jezulátko jim nadělilo. To byl shon, to bylo radosti, když viděly osvětlený, okrášlený strom a pod ním krásných darů! Babička sice neznala ten způsob, mezi lidem se to nedělalo, ale líbil se jí; dlouho před vánocemi vždy už sama pomatovala na strom a dceři okrašlovat ho pomohla. „V Nise a v Kladsku panuje vesměs ten způsob; víš-li pak se pamatovat, Kašpare, byl jsi tenkrát, když jsme tam byli, už hodný hoch?“ pravila babička synovi, nechajíc děti těšit se s dary a usednouc vedle něho ke kamnům. – Jak bych se nepamatoval; hezký to zvyk a dobře, Terezko, děláš, žes ho zavedla; budou to

dětem někdy krásné vzpomínky, až se octnou v trudech života. Na ten den si člověk dokonce v cizině nejraději vzpomíná, já to zkusil po kolik let, co jsem ve světě byl. Dost dobře jsem se mnohdy měl u mistra, ale vždy jsem si myslel: Kéž bych seděl raději u matky a měl kaši s medem, buchtičky s makovou odvárkou a hrách se zelím, všechna ta dobrá jídla bych vám za to dal.“ – „Naše jídla,“ usmála se babička a přikývla hlavou; „ale ještě jsi zapomněl sušenou míchaninu (ovoce).“ – To víte, o to jsem hrubě dbal; v Dobrušce říkají tomu muzika. Na něco jiného jsem ale vzpomínával, co jsme všichni rádi poslouchávali.“ – „Však já vím, co myslíš: pastýřskou koledu, to je zde také, počkej, uslyšíš to zanedlouho,“ pravila babička, a sotva to dořekla, ozvala se zvenčí u okna pastýřská trouba. Nejdřív odtroubil melodii pastýřské písně kolední, pak začal zpívat: „Vzhůru vstaňte, pastýřkové, hlásná novina, Spasitel se nám narodil v Betlémě v chlívě,“ atd. – „Máš pravdu, Kašpare, kdybych neslyšela tu píseň, ani by mi Boží hod nepřicházel tak veselý,“ pravila babička, poslouchajíc s potěšením. Pak ale šla ven a naložila pastýřovi do mošny výsluhu.

Nejkrásnější den v roce – Štědrý den

JOSEF LADA

Také v zimě jsem musel chodit odvádět boty. Chodíval jsem rád, když bývalo krásně, ale někdy to bývaly neradostné cesty s hlubokými závějemi, po kluzkých pěšinách a rozbředlém sněhem. Zato když bylo krásně, poklouzal jsem se na těch cestách až do únavy na zamrzlých potocích, mezi vysokými olšemi, kde bývala krásná, přímo pohádková zákoutí. Vesničky bývaly celé zapadlé ve sněhu, a když jsem se při návratu k domovu obrátil a na některou se zadíval, bylo ji sotva vidět v bílé krajině. To vám bývala krása! Někde ve statcích už svítily, z komínů stoupal k obloze modrý kouř a občas projel tvrdým vzduchem výskot dětí, štěkot psů a rány sekýrou do tvrdého dříví. Často jsem se proto z takových cest vracíval až za tmy.

A jen zpěv ptactva mi v zimě chyběl. Po cestách sice pobíhali rychlými krůčky skromní chocholoušové, ale i ti smutně tíkali nad tou svou bídou, že mi z toho bývalo až teskno. Občas také zlostně zakrákaly vrány, které bezradně poletovaly nad skoupou přírodou. Zato jsem byl radostí celý bez sebe, když jsem spatřil nad

potůčkem poletovat překrásného ledňáčka. Jiskřival mezi vrbovými pruty obalenými sněhem jako velký drahokam.

A než jsem se vždy nadál, přikvapily Vánoce a s nimi ten nejkrásnější den v roce – Štědrý den! Netěšival jsem se na něj pro nějaké dárky – ty jsem nikdy pod stromeček nedostával, ale těšil jsem se na Vánoce pro jejich krásnou náladu. Stromeček míval jsem sice jen malý a chudě vyzdobený, ale měl jsem vždy z něho větší radost než některé bohaté děti, které měly stromečky až do stropu. Stával na stole, zadělán pevně do starého železného moždíře, aby se nepřevalil. Kol dokola visely na něm řetízky z barevných papírů, na větších viselo cukroví zabalené v řasnatých papírkách a červená panenská jablíčka se rděla ve svěží zeleni. Na některých větších byly připevněny různě

nobarevné svíčky a nahoře svítla betlémská Hvězda, vystřižená z pozlaceného papíru.

Ani nevíte, jakou jsem míval z toho skromně ozdobeného stromečku ohromnou radost.

Když bylo po skrovné štědrovečerní večeři, která se skládala z černé omáčky, připravené z perníku, sušených švestek, rozinek, mandlí, ořechů a sirupu a z „černého kuby“, kterého jistě každý znáte (jsou to vařené krupky se sušenými houbami), rozsvítil tatínek na stromečku svíčky. V tu dobu obyčejně již také začínal obecní slouha vytrubovat po vsi vánoční koledu.

Začínal vždy stejně u baráků dole pod pastouškou, a jakmile jsme my děti zaslechly první veselé zvuky trumpety, vyběhly jsme ihned ven, abychom toho vytrubování dosyta užily od začátku až do konce. Od té chvíle, kdy se tichou vesničkou rozlétly prv-

ní jásavé tóny vánoční koledy, začínaly teprve opravdu Vánoce. To sluhovo vytrubování bývalo nejkrásnější z celých vánočních svátků a všichni jsme se na to těšili již dlouho před Vánocemi. A já jsem někdy chodil za sluhou od prvního baráku až k poslednímu statku na druhém konci vesnice: ta koleda se mi vždy tak líbila, že jsem se jí nemohl nabažit. Za vytrubování dostával slouha všelijaké dárky, které sluhová ukládala do velké nůše, a bývalo jich někdy tolik, že musela několikrát odběhnout domů je uložit.

Na Štěpána, či jak se dříve říkávalo „na prostřední svátek“, od časného rána přebíhali po vsi sem tam od statku ke statku koledníci. Z jednoho dvora zvučela sborem koleda:

*Strunka, strunka,
zelená se louka,
pásli tam dva pastýři,
jedli kaši z hrnka.*

A z jiného se ozývala známá:

*Koleda, koleda, Štěpáne,
co to neseš ve džbáně?*

Sotva doříkali a dostali jablka, ořechy, kousky vánoček i nějaký krejcar, honem zase spěchali jinam,

aby toho co nejvíce zběhali. Někteří měli již tak nacpané uzlíky, že je sotva vlekli, a přece ještě chtěli i všechny kapsy naplnit všemi dary toho vzácného dne. Koleďování bylo výsadou jen chudých dětí a některým bylo těch několik vykoledovaných mlsků to jediné, co o vánočních svátcích užily.

Adventní kvíz

Pro zpestření adventního času jsme pro vás připravili malý soutěžní kvíz. Odpovědi na otázky nám zašlete emailem nebo telefonicky a zapojte se do soutěže. V lednu vylosujeme výherce drobné pozornosti

a výsledky zveřejníme v Informátoru.

První počátky slavení adventu se objevují v jižní Galácii, tedy dnešním Turecku, a ve Španělsku koncem čtvrtého století. Od 12. až 13. století je advent začátkem liturgického roku.

Lidé si advent připomínají adventním věncem se čtyřmi svíčkami, které zapalují postupně každou neděli. Světlo je křesťanským symbolem Krista a naděje. Prozaičtější pohled na rozžaté svíčky mají hasiči, kteří každoročně varují před rizikem požáru adventních věnců.

- 1) Co přesně znamená slovo advent?
 - a) Příprava
 - b) Příchod
 - c) Svátek
- 2) Jaká je liturgická barva adventu?
 - a) Bílá
 - b) Zelená
 - c) Fialová
- 3) Co bývalo typické pro prožívání adventu?
 - a) Taneční zábavy
 - b) Pečení husy, košťování vína
 - c) Půst

- 4) Lidové pranostiky věštily počasí na celý advent z počasí v jeden den. Který?
 - a) Na Lucii
 - b) Na Barboru
 - c) Na Mikuláše
- 5) Jak se také nazývají čtyři adventní neděle?
 - a) Železná, bronzová, stříbrná a zlatá
 - b) Zelená, fialová, růžová a bílá
 - c) Smetná, zelená, velká, bílá
- 6) Jaká nejčastější pověra se pojí s třešňovými větvickami, tzv. "barborkami"?
 - a) Které dívky na Štědrý den rozkvetou, ta se příští rok vdá.
 - b) Kterému hospodáři na Štědrý den vykvetou, bude mít dobrou úrodu.
 - c) Které domácnosti do Štědrého dne nevykvetou, bude mít příští rok smůlu.
- 7) Který ruční výrobek se nepojil s adventem?
 - a) Vrkoč
 - b) Třesolka
 - c) Družbanec
 - d) Zahrádka
 - e) Svět neboli král

- 8) Mnoho zvyků se pojí také s Luckami, které rovněž během adventu slaví svátek. Který z těchto zvyků však Lucky nevykonávaly?
- a) Kontrolovaly, zda mají hospodyně naklizeno
 - b) Kontrolovaly, zda se děti řádně postí
 - c) Obdarovávaly děti pamlsky
 - d) Kontrolovaly, zda ženy nepředou či nederou peří
- 9) Dne 5. prosince tradičně chodí Mikuláš a naděluje dětem sladkosti, ovoce a malé dárečky. Chodili v českých zemích vždy jen Mikuláš, anděl a čert?
- a) Ano
 - b) Ne, Mikuláše mohl doprovázet průvod různorodých masek
 - c) Ne, v českých zemích dříve chodili vždy jen Mikuláš a Mikuláška. Až později Mikulášku vytěsnili čert a anděl.

- 10) Nejen postava čerta mohla během adventu děti na původním českém venkově prohnat. Kolem kostela je s metlou pronásledovala jedna postava s černou špičatou čepicí a závojem. Jak se jmenovala?
- a) Perchta
 - b) Lucka
 - c) Ambrož

Doufáme, že jste u kvízu rozpohybovali mozkové závity a těšíme se na vaše odpovědi.

POZVÁNKY

Diskusní klub u kávy

Pozor změna času konání. Dovolte nám připomenout pravidelná setkávání u kávy **každý první čtvrtek v měsíci**. Dle požadavků měníme čas začátku těchto setkávání na **13:00 hodin**. Doufáme, že tato setkání budou moci v příštím roce probíhat a těšíme se na vás. Nezapomeňte se dopředu hlásit emailem nebo telefonicky.

KDY: 07. 01. 2021 od 13:00 (čtvrtek)

04. 02. 2021 od 13:00 (čtvrtek)

04. 03. 2021 od 13:00 (čtvrtek)

01. 04. 2021 od 13:00 (čtvrtek)

PŘIHLÁŠENÍ: do předchozího úterý

- novyjicin-odbocka@sons.cz
- 775 086 748 (H. Petrová)

Za Tým SONS Hanka Petrová.

ON-line diskusní klub u kávy

Od prosince zavádíme pravidelná on-line setkávání u kávy každý druhý čtvrtek v měsíci po Skypu. Věříme, že se vám tato možnost bezpečného a pohodlného setkávání také zalíbí a zůstane pravidelnou součástí našeho programu. Pro účast na tomto virtuálním setkání je nutné mít nainstalovanou aplikaci

Skype na vašem počítači nebo chytrém mobilním telefonu. Zaslát nám své Skype číslo pro navázání spojení a **každý druhý čtvrtek v měsíci ve 13:00** se připojit ke schůzce. Pokud počítač ani chytrý telefon nevlastníte, požádejte své blízké, rodinu, přátele, zda by vám pro toto setkání neumožnili použít jejich zařízení.

Tento způsob komunikace se velmi osvědčil v některých oblastních odbočkách SONS po celé České republice. Lidé mají možnost se setkávat, povídat si, získávat nové informace, účastnit se zajímavých besed a přednášek. To vše z pohodlí a bezpečí domova. Věříme, že i u nás si tento způsob setkávání najde své příznivce, všichni se zdokonalíme v používání moderních technologií a tento způsob komunikace doplní do budoucna naše aktivity.

V případě, že

aplikaci Skype zatím nemáte a ani neznáte nikoho, kdo by vám s jeho instalací pomohl, nabízíme vzdálenou podporu Petra Jasinského, který vám na dálku pomůže Skype nainstalovat a vysvětlí, jak s ním pracovat.

Pro účast na první schůzce, která se uskuteční výjimečně ve středu 16. 12. 2020 od 13:00 hodin se prosím hlase emailem nebo telefonicky nejpozději do pondělí 14. prosince. Na každé další online setkání je nutné se přihlásit do poslední středy před setkáním.

KDY: 16. 12. 2020 od 13:00 (*výjimečně středa*)

14. 01. 2021 od 13:00 (*čtvrtek*)

11. 02. 2021 od 13:00 (*čtvrtek*)

11. 03. 2021 od 13:00 (*čtvrtek*)

08. 04. 2021 od 13:00 (*čtvrtek*)

KDE: U vás doma (*on-line*)

U vašeho PC, mobilu nebo tabletu

PŘIHLÁŠENÍ: končí 2 dny před schůzkou

- novyjicin-odbocka@sons.cz

- 775 086 748 (H. Petrová)

Za Tým SONS Hanka Petrová.

Setkání s historií regionu Novojičinska

ŽEROTÍNSKÝ ZÁMEK A MĚSTO NOVÝ JIČÍN (HAPTICKÁ PROHLÍDKA)

Ve čtvrtek 21. ledna od 10:00 vás zveme na druhou přednášku z cyklu Setkání s historií regionu Novojičinska.

KDY: 21. 1. 2021 od 10:00 (*čtvrtek*)

KDE: Žerotínský zámek

28. října 51/12, 741 01 Nový Jičín

CENA: 30,- Kč (*vstupné*)

PŘIHLÁŠENÍ: do 18. 1. 2021 (pondělí)

NUTNÉ z organizačních důvodů

novyjicin-odbocka@sons.cz

775 086 748 (H. Petrová)

Pokud to situace dovolí, budou přednášky probíhat každý třetí čtvrtek v lednu, únoru, březnu a dubnu v Muzeu v Žerotínském zámku v Novém Jičíně.

Těšíme se na Vás Martin a Hanka.

SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ PORADNA

V prosincovém článku budeme pokračovat v informaci o

- [novele zákoníku práce](#), přesněji o
 - ⇒ [výpovědi z důvodu změny zaměstnavatele](#),
 - ⇒ [pracovním volnu souvisejícím s akcí pro děti a mládež](#),
 - ⇒ [sdíleném pracovním místě](#). Dále pak o
- [zvýšení maximální částky příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce](#) a ujistíme vás, že
- v [osvobození od dálničního poplatku pro zrakově postižené držitele průkazu ZTP a ZTP/P](#) se ani od ledna 2021 nic podstatného nemění.

Novela zákoníku práce

Ve stručnosti se nyní podívejme na další změny, které přinesla novela zákoníku práce (*zákon č. 285/2020 Sb.*).

VÝPOVĚĎ Z DŮVODU

ZMĚNY ZAMĚSTNAVATELE

Již od 30. července 2020 byla mírně změněna možnost zaměstnance skončit pracovní poměr výpovědí odůvodněné tím, že se mění jeho zaměstnavatel. Podle dosavadní úpravy mohl zaměstnanec z důvodu přechodu práv a povinností na jiného zaměstnavatele vypovědět pracovní poměr jen do dne, kdy ke změně došlo, později už jen v případě, že by prokázal, že došlo k podstatnému zhoršení jeho pracovních podmínek. Podle nové úpravy má zaměstnanec možnost při změně zaměstnavatele pracovní poměr vypovědět buď do 15 dnů od doby, kdy je o změně řádně (tedy nejméně 30 dnů předem) informován – pracovní poměr pak skončí dnem změny zaměstnavatele, pokud by však nebyl o změně řádně informován, má možnost pracovní poměr z tohoto důvodu vypovědět do dvou měsíců od změny, výpovědní doba v tomto případě činí 15

dnů. Pro puntičkáře dodejme, že změnou zaměstnavatele máme na mysli přechod práv a povinností, resp. přechod výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, jak je popsán v ustanoveních § 338 a následujících.

PRACOVNÍ VOLNO SOUVISEJÍCÍ S AKCÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

S účinností Od 1. ledna 2021 bylo do zákoníku práce vloženo ustanovení § 203a, jež lze parafrázovat tak, že:

Nárok na pracovní volno v souvislosti s akcí pro děti a mládež s náhradou mzdy může zaměstnanec získat jen na akci pořádanou právnickou osobou, jejíž hlavní činností je pořádání takových akcí a tato právnická osoba funguje alespoň 5 let.

Maximální limit této náhrady je navázán na průměrnou mzdu v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí předchozího roku, jak je stanovována pro účely zákona o zaměstnanosti, v současné době činí 33 429 Kč. Zaměstnavatel má nárok na úhradu této náhrady mzdy nebo platu ze státního rozpočtu.

Aby bylo zřejmé, k jaké činnosti a jak dlouhé pracovní volno lze tedy získat, cituji příslušné ustanovení:

„k činnosti vedoucích táborů pro děti a mládež, jejich zástupců pro věci hospodářské a zdravotní, oddílových vedoucích, vychovatelů, instruktorů, popřípadě středních zdravotnických pracovníků v táborech pro děti a mládež, a pro obdobné činnosti na sportovních soustředěních dětí a mládeže; přísluší pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu, nejvýše však 3 týdny v kalendářním roce, pokud tomu nebrání vážné provozní důvody na straně zaměstnavatele, a za podmínky, že zaměstnanec nejméně po dobu 1 roku před uvolněním pracoval soustavně a bezplatně s dětmi nebo s mládeží. Podmínka soustavné a bezplatné práce se nevyžaduje, jde-li o tábory pro zdravotně postižené děti a mládež.“

Zaměstnanci přísluší za výše popsaných podmínek pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku nejvýše za 1 týden v kalendářním roce,“

SDÍLENÉ PRACOVNÍ MÍSTO

Za největší novinku novely zákoníku práce lze patrně označit úpravu tzv. sdíleného pracovního místa.

Zaměstnavatel může se dvěma nebo i více zaměstnanci s kratší pracovní dobou uzavřít písemnou dohodu o tom, že si budou tito dva nebo více zaměst-

nanců (musí mít stejný druh práce) sami rozvrhovat pracovní dobu. Tento písemný rozvrh, kdo kdy bude pracovat, musí zaměstnanci předložit zaměstnavateli alespoň týden před začátkem rozvrženého období. Všichni zaměstnanci na sdíleném pracovním místě by měli svůj podíl pracovní doby odpracovat v průběhu čtyřtýdenního vyrovnávacího období. Kdyby zaměstnanci rozvrh zaměstnavateli včas nepředložili, je tento oprávněn jim pracovní dobu rozvrhnout. Případné změny mají zaměstnanci oznamovat nejméně dva dny předem.

Dohodu o sdílení pracovního místa je možné ukončit dohodou, nebo výpovědí kterékoliv ze stran, a to bez udání důvodu, výpovědní doba činí 15 dní.

Osobně jsem docela zvědav, zda tento institut ve zdejších pracovněprávních vztazích zapustí kořeny.

O dalších změnách zákoníku práce, jako je např. doručování a náhrada škody zase příště...

Navýšení přísp. na zaměstnávání OSZ

Podle zákona o zaměstnanosti (z. č. 435/2004 Sb., *ve znění pozdějších předpisů*) zní správný název příspěvku, o němž chci referovat, takto: příspěvek na podporu

zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce; i zde se nám v průběhu času navyšuje počet slov, naštěstí tentokrát, s účinností od 1. 10. 2020, tudíž zaměstnavatelé budou moci zvýšený příspěvek čerpat i za 3. čtvrtletí 2020, se navýšila i maximální částka, o kterou mohou zaměstnavatelé za splnění zákonných podmínek příspěvek žádat.

S účinností od **1. ledna 2020** byla ke zvýšení maximální částky tohoto příspěvku zmocněna vláda, zvýšení je tedy možné provést i bez toho, aby musel být měněn zákon, což umožňuje mnohem pružnější reakci, bez zdlouhavého legislativního procesu. Vláda své možnosti využila a dne **25. září 2020** vydala nařízení číslo 388/2020 Sb., jímž maximální částku příspěvku zvýšila na **13 600 Kč**.

Užívání dálnic držiteli průk. ZTP a ZTP/P

V poslední době se na naši poradnu obracejí tazatelé s dotazy, jak to bude s možností bezplatného užívání dálnic držiteli průkazů ZTP nebo ZTP/P od ledna 2021, kdy začnou platit elektronické dálniční známky. Zde je tedy odpověď:

Novela zákona o pozemních komunikacích (z. č. 13/1997 Sb.), která elektronické dálniční známky zavedla, obsahuje i staronovou úpravu **§ 20a odst. 1 písm. h)**:

„Zpoplatnění nepodléhá užití zpoplatněné pozemní komunikace silničním motorovým vozidlem

h) přepravujícím těžce zdravotně postižené občany, kteří jsou podle zvláštního právního předpisu držiteli průkazu ZTP, nebo průkazu ZTP/P, pokud provozovatelem silničního motorového vozidla je postižená osoba sama nebo osoba jí blízká.“

Z hlediska zrakově postižených držitelů průkazu ZTP či ZTP/P tedy nedochází k žádné změně.

Informace o elektronických dálničních známkách najdete na odkazu: <https://edalnice.cz> a z této stránky je možné se proklikat na stránku informující o osvobození některých vozidel, z níž cituji:

„Vozidla přepravující držitele průkazu ZTP nebo ZTP/P. V případě silniční kontroly musí být držitel průkazů ZTP nebo ZTP/P ve vozidle přítomen, jinak se na vozidlo osvobození nevztahuje. Při silniční kontrole bude stačit předložit příslušný průkaz.“

Zdroj: <https://edalnice.cz/osvobozeni>

S ohledem na způsob provádění kontroly pomocí kamer zachycujících SPZ a jejich následné kontroly v registru silničních vozidel lze i přes výše uvedený návod doporučit, aby držitel průkazu ZTP či ZTP/P přepravující se po dálnici, vystavil za okénko parkovací průkaz, čímž může předejít nadbytečným kontrolám ze strany policie či celní správy ČR.

***Za Sociálně právní poradnu SONS v Praze
Luboš Zajíc***

PF 2021

Můžeme mít tisíce přání, tužeb a snů,
ale jen štěstí, zdraví, láska a přátelství
dává smysl našim dnům.
Děkujeme za Vaši přízeň.

Přejeme klidné prožití vánočních svátků
a úspěšný nový rok.

PF 2021

PŘESTÁVÁTE VIDĚT NA čtení, mobil, PC, nebo na peníze?

PORADÍME:

- s výběrem vhodných pomůcek,
- s výběrem lup ke čtení,
- s příspěvky na pomůcky,
- s příspěvky na péči a mobilitu,
- s důchodovými dávkami,
- v oblasti pracovního práva...

POMŮŽEME:

- při odstraňování bariér,
- při sepsání žádostí,
- při právních úkonech,
- se začleněním do společnosti,
- s trávením volného času.
- Zapůjčíme kompenzační pomůcky...

KONTAKT

- Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, zapsaný spolek (SONS ČR, z. s.)
- Oblastní odbočka v Novém Jičíně
- Sokolovská 9, 741 01 Nový Jičín
- mobil: 776 488 164, web: www.sonsnj.cz
- e-mail: novyjicin-odbocka@sons.cz
- „Dům složek“ u autobusového nádr., 1. patro vpravo.

NÁVŠTĚVNÍ HODINY

PŘI KORONAVIROVÉM OMEZENÍ PROVOZU

Pondělí: 8:00-12:00 a 12:30-16:00

VŽDY po předchozí domluvě.

NAŠI ČINNOST V ROCE 2020 PODPOŘILY

Moravskoslezský kraj, Frenštát p. R., Kopřivnice, Nový Jičín, městyš Suchdol n. O., obce Bartošovice, Bordovice, Bernartice nad Odrou, Hladké Životice, Hodslavice, Rybí, Kunín, Sedlnice, Starý Jičín, Šenov u N. Jičína a Životice u N. Jičína. Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška a společnosti COOP Jednota Hodonín, s.d. a Pila Příbor, s. r. o..

světluška

Nadační fond
Českého rozhlasu

PŘIJÍMÁME DOBROVOLNÍKY PRO POMOC NEVIDOMÝM A SLABOZRÁKÝM.

Informace zájemcům o dobrovolnictví nebo o službu dobrovolníků poskytnete – oblastní koordinátor dobrovolníků Petr Jasinský tel.: 778 768 381

KONTAKTNÍ A REDAKČNÍ ÚDAJE

- Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, zapsaný spolek (SONS ČR, z. s.)
- Oblastní odbočka v Novém Jičíně
- Sokolovská 9, 741 01 Nový Jičín
- IČ: 65399447, DIČ: CZ 65399447
- Bankovní spojení: 212092074/0300 - ČSOB - N. Jičín
- web.: www.sonsnj.cz, mobil: 776 488 164 (Hyvnar)
- e-mail: novyjicin-odbocka@sons.cz
- budova u autobusového nádraží, 1. patro na konci schodiště vpravo.

PORADENSKÉ HODINY A PŮJČOVNA KOMPENZAČNÍCH POMŮCEK:

DOČASNĚ PŘI KORONAVIROVÉM OMEZENÍ PROVOZU

Pondělí: 8:00-12:00 a 12:30-16:30

Jinak po předchozí domluvě.

NEPRODEJNÁ TISKOVINA